

**LEGE CU PRIVIRE LA CONCEPȚIA SISTEMULUI INFORMAȚIONAL
AUTOMATIZAT DE STAT “ALEGERI”
Nr. 101-XVI din 15.05.2008**

Monitorul Oficial nr.117-119/457 din 04.07.2008

Parlamentul adoptă prezenta lege ordinară.

Art.1. – Se aprobă Concepția Sistemului informațional automatizat de stat “Alegeri”, expusă în anexă, parte integrantă a prezentei legi.

Art.2. – Comisia Electorală Centrală:

- va elabora și va implementa Sistemul informațional automatizat de stat “Alegeri”, va deține acest sistem și va beneficia de el;
- va întreprinde măsuri pentru atragerea de mijloace din partea donatorilor organizații internaționale, destinate cofinanțării procesului de elaborare și implementare a Sistemului informațional automatizat de stat “Alegeri”;
- va efectua, în modul stabilit, auditul extern independent al lucrărilor de elaborare și de implementare a Sistemului informațional automatizat de stat “Alegeri”.

Art.3. – Guvernul:

- va prevedea, în modul stabilit, mijloace pentru începerea finanțării, de la 1 septembrie 2008, a lucrărilor de elaborare și de implementare a Sistemului informațional automatizat de stat “Alegeri”, precum și mijloace pentru finanțarea anuală a lucrărilor legate de exploatarea sistemului menționat;
- va stabili, de comun acord cu Comisia Electorală Centrală, etapele și termenele de executare a lucrărilor de elaborare și de implementare a Sistemului informațional automatizat de stat “Alegeri”;
- va elabora și va prezenta Parlamentului, în termen de 6 luni, cu participarea Comisiei Electorale Centrale, proiectele de acte legislative necesare pentru implementarea Sistemului informațional automatizat de stat “Alegeri”;
- va facilita asigurarea Comisiei Electorale Centrale cu încăperile corespunzătoare, având condițiile tehnice necesare bunei funcționări și întreținerii Sistemului informațional automatizat de stat “Alegeri”.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

Marian LUPU

**Chișinău, 15 mai 2008.
Nr.101-XVI.**

CONCEPȚIA **Sistemului informațional automatizat de stat “Alegeri”**

INTRODUCERE

Odată cu creșterea nivelului de informatizare a societății se diversifică formele și metodele de organizare și de desfășurare a alegerilor și a referendumurilor. În esență, procesul de alegere a autorităților publice eligibile, inclusiv prin implementarea procedurilor electronice în organizarea și desfășurarea alegerilor, reprezintă o modalitate de consolidare și de coeziune civică a societății în cadrul unui stat democratic.

Automatizarea tuturor etapelor procesului electoral permite diminuarea substanțială a muncii manuale și eficientizarea controlului asupra legalității și transparenței procesului electoral.

În prezent, realizarea unor funcții, cum ar fi întocmirea listelor electorale, este deja posibilă în baza Registrului de stat al populației. Însă, odată cu dezvoltarea sistemului informațional în Republica Moldova, asemenea funcții vor deveni inutile sau vor fi modificate esențial, întrucât cetățenii Republicii Moldova, în perspectivă, vor avea posibilitate să voteze la orice secție de votare, independent de amplasarea teritorială a acesteia, inclusiv la secțiile de votare ale misiunilor diplomatice și ale oficiilor consulare ale Republicii Moldova de peste hotare, sau nemijlocit prin intermediul portalului informațional al Comisiei Electorale Centrale, fără prezența personală la secția de votare (se vor lua în considerație specificul alegerilor locale și cel al alegerilor parlamentare).

Obiectivul de perspectivă stabilit – de a desfășura alegeri complet automatizate – va putea fi atins după soluționarea mai multor probleme de ordin organizațional și tehnic, cum ar fi: fundamentarea unui sistem modern de automatizare a tuturor proceselor electorale, identificarea cetățenilor în sistemul electoral electronic, implementarea totală a procedurii privind semnătura digitală, formarea deprinderilor de utilizare pe scară largă de către cetățenii Republicii Moldova a tehnologiilor informaționale etc.

De faptul ce fel de tehnologie va fi aleasă la prima etapă de implementare a prezentei concepții depinde, în mare măsură, care vor fi cerințele față de automatizarea celorlalte etape. Diapazonul deciziilor se extinde de la tehnologiile deja utilizate de Comisia Electorală Centrală până la perspectiva votării complet electronice, când alegătorul se va identifica în sistemul informațional automatizat cu ajutorul unui document mecanolizibil, va primi pe ecran lista concurenților electorali, prin apăsarea tastei își va da votul pentru un anume concurent și va confirma alegerea făcută, după care sistemul îi va bloca posibilitatea de a vota repetat la altă secție de votare. Va deveni inutilă întocmirea listelor electorale, întrucât cetățeanul va putea vota la orice secție de votare și numai o singură dată. Rezultatele votării se vor determina imediat după încheierea votării, iar datele privind numărul de alegători care au participat la vot vor putea fi obținute în orice moment pe parcursul votării.

Implementarea și utilizarea unor asemenea tehnologii informaționale în domeniul electoral sînt posibile numai după efectuarea modificărilor corespunzătoare ale cadrului legislativ-normativ. Informatizarea proceselor electorale este considerată drept o componentă importantă a Strategiei naționale de edificare a societății informaționale – “Moldova electronică”.

I. DISPOZIȚII GENERALE

1. Sistemul informațional automatizat de stat “Alegeri” (denumit în continuare *SIAS “Alegeri”*) este elaborat în scopul automatizării proceselor de pregătire, de desfășurare și de

totalizare a rezultatelor alegerilor și ale referendumurilor. La primele etape de implementare, pînă la asigurarea organizațional-tehnică și ajustarea cadrului legislativ-normativ, valoare juridică vor avea exclusiv rezultatele numărării manuale a voturilor exprimate.

2. Registrul de stat al alegătorilor este un sistem informațional unic integrat de evidență a alegătorilor din Republica Moldova, destinat colectării, stocării, actualizării și analizei informației despre cetățenii Republicii Moldova care au atins vârsta de 18 ani și nu sînt legal limitați în drepturile lor civile.

3. Scopurile de bază ale creării SIAS “Alegeri” sînt:

- a) asigurarea transparenței procesului electoral, respectînd secretul votului;
- b) oferirea cetățenilor a posibilității alternative de a vota prin intermediul sistemului electronic;
- c) obținerea operativă a datelor veridice privind rata de participare la vot, iar la etapele finale de implementare a sistemului – și a rezultatelor votării;
- d) ridicarea eficienței proceselor de colectare, de prelucrare și de transmitere a informației utilizate pentru pregătirea și desfășurarea alegerilor și referendumurilor;
- e) crearea condițiilor pentru eficientizarea controlului public asupra veridicității și caracterului complet al informației utilizate în procesul alegerilor și referendumurilor;
- f) reducerea termenelor de executare a lucrărilor la toate etapele de pregătire și de desfășurare a alegerilor și a referendumurilor, ca urmare a reducerii volumului muncii manuale;
- g) sporirea operativității la totalizarea rezultatelor preliminare ale votării, la prelucrarea statistică și la analiza rezultatelor alegerilor și ale referendumurilor;
- h) reducerea cheltuielilor bugetare pentru organizarea și desfășurarea alegerilor și a referendumurilor;
- i) integrarea cetățenilor Republicii Moldova în practica internațională de utilizare a tehnologiilor informaționale.

4. SIAS “Alegeri” este conceput în conformitate cu principiile comune de creare a sistemelor informaționale automatizate.

5. Sarcinile de bază ale SIAS “Alegeri” sînt:

- a) asistarea informațională a pregătirii și a desfășurării alegerilor;
- b) stabilirea operativă, în ziua alegerilor, a ratei de participare la vot;
- c) obținerea operativă a informației prealabile privind rezultatele votării numai după finalizarea procedurii de votare;
- d) prelucrarea și analiza statistică a rezultatelor desfășurării alegerilor și a referendumului.

II. CADRUL LEGISLATIV-NORMATIV

6. Cadrul legislativ-normativ al SIAS “Alegeri” este constituit din legislația națională în vigoare, din acorduri și tratate internaționale la care Republica Moldova este parte.

Crearea și funcționarea SIAS “Alegeri” sînt reglementate de următoarele acte legislative și alte acte juridico-normative:

- a) Constituția Republicii Moldova, adoptată la 29 iulie 1994;
- b) Declarația universală a drepturilor omului, adoptată de Adunarea Generală a ONU la 10 decembrie 1948;
- c) Codul electoral nr.1381-XIII din 21 noiembrie 1997;
- d) Legea nr.294-XVI din 21 decembrie 2007 privind partidele politice;
- e) Legea nr.39-XIII din 7 aprilie 1994 despre statutul deputatului în Parlament;
- f) Legea nr.768-XIV din 2 februarie 2000 privind statutul alesului local;
- g) Legea nr.764-XV din 27 decembrie 2001 privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova;
- h) Codul penal al Republicii Moldova nr.985-XV din 18 aprilie 2002;
- i) Codul civil al Republicii Moldova nr.1107-XV din 6 iunie 2002;
- j) Legea nr.436-XVI din 28 decembrie 2006 privind administrația publică locală;

k) Legea nr.267-XV din 16 iulie 2004 pentru ratificarea Convenției privind standardele alegerilor democratice, drepturilor și libertăților electorale în statele membre ale Comunității Statelor Independente;

l) Hotărîrea Parlamentului nr.290-XVI din 11 noiembrie 2005 privind confirmarea componenței nominale a Comisiei Electorale Centrale;

m) Legea nr.71-XVI din 22 martie 2007 cu privire la registre;

n) Legea nr.982-XIV din 11 mai 2000 privind accesul la informație;

o) Legea nr.467-XV din 21 noiembrie 2003 cu privire la informatizare și la resursele informaționale de stat;

p) Legea nr.264-XV din 15 iulie 2004 cu privire la documentul electronic și semnătura digitală;

q) hotărîrile Comisiei Electorale Centrale cu privire la constituirea circumscripțiilor electorale de nivelul doi în unitățile administrativ-teritoriale ale Republicii Moldova (la desfășurarea alegerilor și referendumurilor);

r) Decretul Președintelui Republicii Moldova nr.1743-III din 19 martie 2004 privind edificarea societății informaționale în Republica Moldova.

7. Implementarea deplină și funcționarea eficientă a SIAS “Alegeri” vor necesita adoptarea unor acte legislative și a altor acte normative noi și modificarea celor existente pentru reglementarea raporturilor în procesele de colectare, de prelucrare, de stocare, de actualizare a datelor, precum și pentru determinarea regimului juridic al funcționării sistemului dat, a drepturilor și a obligațiilor obiectelor sistemului, ale departamentelor și ale ministerelor corespunzătoare, ale persoanelor autorizate să creeze și să administreze SIAS “Alegeri”.

8. Prezenta concepție presupune crearea pentru alegător a condițiilor favorabile pentru realizarea dreptului său constituțional la vot prin oferirea următoarelor posibilități:

a) de a vota la orice secție de votare constituită de Comisia Electorală Centrală, independent de domiciliu (principiul extraterritorialității), luîndu-se în considerație particularitățile alegerilor parlamentare și locale;

b) de a vota prin rețeaua Internet, utilizînd pentru identificare dispozitive de citire electronică, documente de tip nou, semnătura digitală;

c) de automatizare a procesului de calculare a voturilor, utilizînd cele mai avansate realizări ale progresului tehnico-științific, cum ar fi: pixul electronic, scannerul sau alte dispozitive de citire electronică.

III. FUNCȚIILE SIAS “ALEGERI”

9. SIAS “Alegeri” trebuie să asigure îndeplinirea funcțiilor de bază ale sistemului informațional tip, precum și realizarea funcțiilor specifice, determinate de destinația sistemului menționat și grupate în următoarele blocuri:

1) blocul de funcții “Lista electorală”, care include funcția de întocmire a listei electorale.

Listele electorale sînt constituite la prima etapă în baza Registrului de stat al populației, iar din momentul formării Registrului de stat al alegătorilor – în baza acestui registru. Listele electorale sînt întocmite cu 45 de zile înainte de ziua alegerilor, sînt verificate după domiciliul alegătorului de către autoritățile administrației publice locale și, cu 20 de zile înainte de ziua alegerilor, sînt făcute publice la sediile secțiilor de votare, precum și în formă electronică pe site-ul oficial al Comisiei Electorale Centrale.

În listele electorale pot fi efectuate modificări în condițiile și termenele prevăzute de lege doar de persoanele avizate de Comisia Electorală Centrală;

2) blocul de funcții “Pregătirea”, care include următoarele funcții:

a) înregistrarea secțiilor de votare.

Se înregistrează secțiile de votare constituite în baza secțiilor anterioare, precum și cele nou-formate. Se pot constitui, de asemenea, secții de votare speciale pe lângă spitale, sanatorii, maternități, precum și pe lângă alte instituții sociale. În cazul desfășurării alegerilor parlamentare

și referendumurilor republicane, pe lângă misiunile diplomatice și oficiile consulare ale Republicii Moldova de peste hotare se constituie secții de votare pentru lucrătorii acestor instituții și pentru membrii familiilor lor, precum și pentru cetățenii Republicii Moldova aflați în țările respective, indiferent de numărul acestora. În perspectivă, pentru asigurarea posibilității de a vota prin intermediul SIAS “Alegeri”, se presupune crearea unei secții de votare virtuale, cu amplasarea acesteia pe serverul Comisiei Electorale Centrale;

b) înregistrarea membrilor consiliilor electorale de circumscripție și ai birourilor electorale ale secțiilor de votare, care se efectuează în baza hotărârilor Comisiei Electorale Centrale;

c) înregistrarea membrilor grupului de inițiativă pentru desfășurarea referendumului, a observatorilor acreditați, a reprezentanților concurenților electorali etc.

Înregistrarea membrilor grupului de inițiativă pentru inițierea referendumului, a observatorilor acreditați, a reprezentanților concurenților electorali pentru monitorizarea procesului electoral la toate nivelurile organizatorice se efectuează în conformitate cu legislația în vigoare.

Concurenții electorali pot desemna câte un reprezentant cu drept de vot consultativ în organele electorale care i-au înregistrat, precum și în organele electorale ierarhic inferioare;

3) blocul de funcții “Concurenții”, care include următoarele funcții:

a) înregistrarea în SIAS “Alegeri” a concurenților electorali.

La înregistrarea partidelor în calitate de concurenți electorali se înregistrează și listele de candidați ale acestora după modelul prezentat;

b) înregistrarea în SIAS “Alegeri” a persoanelor de încredere ale concurenților electorali.

Concurenții electorali pot avea persoane de încredere, al căror număr se stabilește de Comisia Electorală Centrală sau de consiliul electoral de circumscripție. Persoanele de încredere ale concurenților electorali sînt înregistrate de organul electoral respectiv;

4) blocul de funcții “Documentarea”, care include următoarele funcții:

a) eliberarea documentelor de înregistrare și de acreditare.

Persoanelor fizice înregistrate în SIAS “Alegeri” (membrilor organelor electorale de toate nivelurile, concurenților electorali, persoanelor de încredere, observatorilor etc.) li se eliberează legitimații de model stabilit, asigurîndu-se evidența acestor documente;

b) eliberarea legitimațiilor persoanelor alese.

Persoanelor alese în funcțiile pentru care au candidat li se eliberează legitimații și insigne de model stabilit, asigurîndu-se evidența acestor legitimații și insigne;

c) generarea modelelor de documente de organizare și de dispoziție.

Pe parcursul campaniei electorale și în ziua alegerilor, SIAS “Alegeri” asigură, cu utilizarea minimă a introducerii manuale a datelor, generarea următoarelor documente:

- listele electorale (integral pe țară, pentru o anumită circumscripție electorală ori pentru fiecare secție de votare);

- procesul-verbal de deschidere a secției de votare;

- listele membrilor organelor electorale de toate nivelurile;

- listele concurenților electorali;

- listele reprezentanților concurenților electorali;

- listele persoanelor de încredere ale concurenților electorali;

- listele observatorilor acreditați;

- listele membrilor grupului de inițiativă pentru desfășurarea referendumului;

- procesul-verbal al ședinței organului central (teritorial) al partidului, al altei organizații social-politice privind desemnarea candidatului (listei de candidați);

- listele de subscripție, conținînd numărul necesar de semnături pentru susținerea candidatului independent;

- declarația candidatului privind consimțămîntul de a candida la funcția pentru care a fost desemnat;

- declarația candidatului privind proprietatea imobiliară, depunerile bancare, valorile mobiliare, sumele bănești primite ca moștenire și veniturile din ultimii 2 ani care au precedat

alegerile, precum și sursele acestor venituri, inclusiv veniturile din fondurile de investiții, sub formă de dobândă, din darea în arendă a proprietății etc.;

- declarația candidatului despre suspendarea, pe perioada campaniei electorale, a activității în funcția pe care o deține – pentru persoanele care cad sub incidența art.13 alin.(3) din Codul electoral;

- actul de înregistrare a candidatului independent, a partidului, a membrilor organelor electorale, a persoanelor de încredere ale candidaților, a reprezentanților concurenților electorali, a membrilor grupului de inițiativă pentru inițierea referendumului;

- actul de acreditare a observatorilor;

- legitimația de serviciu a membrului organului electoral;

- procesul-verbal al secției de votare privind totalizarea rezultatelor votării;

- procesul-verbal al consiliului electoral de circumscripție privind totalizarea rezultatelor votării;

- rapoartele financiare prezentate de concurenții electorali;

- legitimația deputatului, consilierului, primarului;

- alte acte.

Pe parcursul campaniei electorale, SIAS “Alegeri” generează următoarele documente tehnologice:

- borderoul contestațiilor și petițiilor;

- actul privind circuitul buletinelor de vot;

- raportul biroului electoral, care conține date privind alegerile desfășurate la secția de votare respectivă;

- raportul consiliului electoral de circumscripție, care conține date privind alegerile (referendumul) desfășurate în circumscripția electorală dată;

- procesul-verbal al Comisiei Electorale Centrale privind rezultatele alegerilor (referendumului);

5) blocul de funcții “Votarea”, care include următoarele funcții:

a) evidența votării.

Alegătorului, în perspectivă, i se va oferi dreptul să voteze la orice secție de votare. Identificarea alegătorului se va efectua conform numărului de identificare sau conform numărului actului de identitate. În baza bifei membrului comisiei electorale despre înmînarea buletinului de vot alegătorului, confirmată prin semnătura digitală a membrului comisiei, în banca de date a SIAS “Alegeri” se fixează primirea de către alegător a buletinului de vot. La tentativa acestuia de a vota repetat la o altă secție de votare, sistemul blochează posibilitatea de a primi buletin de vot și expediază mesajul corespunzător membrului comisiei electorale respective. Acest mecanism de evidență a votării oferă posibilitatea de a obține în orice moment date despre prezența la urne a alegătorilor;

b) evidența voturilor exprimate pentru candidați.

Alegătorului i se înmînează buletinul de vot, care nu conține date personale ale acestuia, pentru excluderea posibilității desecretizării votului. Sînt posibile cîteva variante de utilizare a mijloacelor tehnice pentru evidența voturilor exprimate pentru un candidat sau altul:

- utilizarea pixului electronic;

- utilizarea scannerului cu recunoașterea ulterioară a textului;

- utilizarea urnelor electorale speciale cu posibilitatea citirii automatizate a informației din buletinul de vot;

- bifarea pe lista candidaților direct de pe ecranul computerului (în acest caz, accesul la computer se realizează la prezentarea cartei electronice speciale, iar buletinul de vot trebuie să fie imprimat după bifare, după care acesta se aruncă în urna de vot);

c) votarea electronică.

În perspectiva următorilor 5-8 ani, votarea cu utilizarea portalului informațional al Comisiei Electorale Centrale va oferi alegătorului posibilitatea să participe la vot din orice punct al globului pămîntesc. Votarea electronică poate fi realizată cu utilizarea mecanismelor

semnăturii digitale, în cazul în care alegătorul posedă cheia privată a semnăturii digitale și certificatul cheii publice valabil, eliberat în conformitate cu legislația în domeniul semnăturii digitale, ambele fiind pe un suport informațional compatibil cu echipamentul și softul SIAS “Alegeri”. După efectuarea votării, legătura dintre datele personale ale alegătorului și bifa trecută de el pentru un candidat concret se întrerupe automat;

d) calcularea numărului de alegători care au participat la votare.

În momentul încheierii alegerilor se întocmește automat un raport privind rata de participare la vot și, după implementarea deplină a SIAS “Alegeri”, privind numărul de voturi exprimate pentru fiecare candidat. Raportul, în formă electronică, cu semnătura digitală a președintelui consiliului electoral de circumscripție și a biroului secției de votare respective, se expediază la Comisia Electorală Centrală de către toate consiliile electorale de circumscripție și birourile electorale ale secțiilor de votare;

e) totalizarea preliminară.

Rapoartele finale primite de la secțiile de votare se acumulează în SIAS “Alegeri”. Informația respectivă are statut de informație preliminară. După verificarea proceselor-verbale și a buletinelor de vot în modul stabilit de legislație, în sistem se introduce informația oficială despre rezultatele alegerilor;

6) blocul de funcții “Rotația”, care include următoarele funcții:

a) evidența persoanelor eliberate din funcțiile electivă.

În cazul eliberării persoanei din funcția electivă (demisie, eliberare, deces, condamnare etc.), în SIAS “Alegeri” se înregistrează acest fapt, indicându-se cauza și data eliberării, și se anulează legitimația eliberată;

b) evidența persoanelor care pot ocupa funcția electivă vacantă.

În SIAS “Alegeri” se înregistrează funcțiile electivă vacante, care sînt ocupate fie conform listelor candidaților supleanți și șirului descrescător, fie conform rezultatelor alegerilor noi;

7) blocul de funcții “Controlul financiar”, care include următoarele funcții:

a) controlul asupra utilizării mijloacelor financiare de către concurenții electorali pe parcursul campaniei electorale.

În SIAS “Alegeri” se înregistrează, în baza declarațiilor depuse, toate mijloacele financiare de care dispun concurenții electorali și suportul material, în orice formă, oferit acestora;

b) evidența creditelor acordate de stat.

În SIAS “Alegeri” se înregistrează, în baza declarațiilor concurenților electorali, toate creditele primite de aceștia din bugetul de stat.

c) controlul asupra utilizării și rambursării creditelor acordate de stat.

În SIAS “Alegeri” se efectuează controlul asupra rambursării de către concurenții electorali a creditelor acordate de stat. Aceste credite se pot stinge, complet sau parțial, de către stat, în funcție de numărul total de voturi valabil exprimate pentru concurentul electoral, în conformitate cu legislația în vigoare. Mecanismul controlului este bazat pe prelucrarea informației introduse în sistem și pe rezultatele votării.

IV. STRUCTURA ORGANIZAȚIONALĂ

10. Dreptul de proprietate asupra SIAS “Alegeri” și gestiunea sistemului. Toate drepturile asupra echipamentului și softurilor parte componentă a SIAS “Alegeri” aparțin Comisiei Electorale Centrale. Drepturile asupra utilizării datelor din sistem sînt reglementate de Legea nr.467-XV din 21 noiembrie 2003 cu privire la informatizare și la resursele informaționale de stat.

Comisia Electorală Centrală este unicul organ care poate aviza accesul pentru utilizarea SIAS “Alegeri” și poartă deplină răspundere pentru integritatea și securitatea datelor din sistem.

11. Registratorii. Dreptul de a efectua operațiuni în cadrul SIAS “Alegeri” aparține colaboratorilor avizați ai Comisiei Electorale Centrale și membrilor organelor electorale de toate nivelurile, autorizați prin hotărîrea Comisiei Electorale Centrale.

V. ACTELE DE IDENTITATE UTILIZATE ÎN SIAS “ALEGERI”

12. În SIAS “Alegeri” sînt utilizate următoarele acte de identitate:

a) buletinul de identitate al cetățeanului Republicii Moldova, cu fișa de însoțire în care se indică domiciliul sau reședința alegătorului pe teritoriul secției de votare;

b) pașaportul de tip ex-sovietic modelul anului 1974 cu mențiunea privind cetățenia Republicii Moldova, numărul de identificare de stat al persoanei fizice (IDNP) și înregistrarea la domiciliu;

c) pașaportul de tip ex-sovietic modelul anului 1974 fără număr de identificare de stat (IDNP) cu mențiunile: “valabil pe un termen nelimitat”, cetățenia Republicii Moldova și înregistrarea la domiciliu – pentru persoanele care au renunțat la actele de identitate ale Republicii Moldova din considerente religioase;

d) actul de identitate provizoriu de tip F-9 cu mențiunile privind cetățenia Republicii Moldova, domiciliul titularului;

e) pașaportul pentru intrare-ieșire din țară, livretul de marinar, în cazul alegerilor parlamentare sau în cazul referendumului național, în secțiile de votare constituite peste hotarele Republicii Moldova;

f) livretul militar pentru ostașii în termen, livretul eliberat de Centrul Serviciului Civil pentru persoanele care îndeplinesc serviciul civil (de alternativă).

VI. RESURSA INFORMAȚIONALĂ

13. *Formarea resursei informaționale.* Pentru fiecare perioadă electorală, începînd cu demararea acesteia, în SIAS “Alegeri” se formează o resursă informațională separată care se actualizează pînă la finisarea sau încetarea termenului de activitate a componentei alese a organului eligibil. După aceasta, resursa informațională menționată se transferă în arhivă și este accesibilă numai în regim de vizionare, pentru categoria de utilizatori prevăzută de legislație.

14. *Obiectele informaționale.* Totalitatea obiectelor informaționale care reprezintă resursa informațională a SIAS “Alegeri” se determină de destinația acesteia și include:

1) unitățile de drept (datele despre subiect sînt preluate din Registrul de stat al unităților de drept): partidele și alte organizații social-politice;

2) persoanele fizice (datele despre subiect sînt preluate din Registrul de stat al populației):

a) alegătorii;

b) candidații din partea partidelor și a altor organizații social-politice;

c) candidații independenți;

d) membrii organelor electorale;

e) persoanele de încredere ale concurenților electorali;

f) reprezentanții concurenților electorali;

g) observatorii;

h) membrii grupului de inițiativă pentru inițierea referendumului;

3) secțiile de votare;

4) rata de participare la vot;

5) circuitul buletinelor de vot;

6) documentele electorale:

a) de înregistrare;

b) de acreditare;

c) de totalizare;

d) de informare;

e) legitimațiile persoanelor alese;

f) tehnologice.

15. Identificatori ai obiectelor informaționale sînt:

- a) pentru obiectul informațional “unitate de drept” – numărul de identificare de stat al unității de drept (IDNO) din Registrul de stat al unităților de drept;
- b) pentru obiectul informațional “persoană fizică” – numărul de identificare de stat al persoanei fizice (IDNP) din Registrul de stat al populației;
- c) pentru obiectul informațional “secție de votare” – numărul de ordine din patru cifre stabilit de Comisia Electorală Centrală;
- d) pentru obiectul informațional “rata de participare la vot” – cheia combinată: “IDNP+x”, unde x are semnificația 0 pentru alegerile primare și 1 pentru cele repetate;
- e) pentru obiectul informațional “circuitul buletinelor de vot” – cheia combinată: “identificatorul secției de votare” plus “numărul de ordine al buletinului de vot în această secție”;
- f) pentru obiectul informațional “document electoral” – cheia combinată: “tipul documentului” plus “numărul” plus “seria”.

16. Scenariile de bază se formează din evenimentele în care figurează obiectele informaționale și a căror evidență se ține în SIAS “Alegeri”. În sistem se ține evidența următoarelor evenimente:

- 1) pentru obiectul informațional “unitate de drept”:
 - a) luarea în evidență primară, care se efectuează la înregistrarea unității de drept la Comisia Electorală Centrală în calitate de concurent electoral;
 - b) scoaterea din evidență și transferarea informației în arhivă, care se efectuează în cazul:
 - refuzului de participare la alegeri;
 - excluderii din campania electorală conform hotărârii Comisiei Electorale Centrale sau a organului judecătoresc;
- 2) pentru obiectul informațional “persoană fizică”:
 - a) luarea în evidență primară, care se efectuează la înregistrarea în calitate de:
 - membru al organului electoral de toate nivelurile;
 - candidat din partea partidului sau candidat independent;
 - alegător;
 - persoană acreditată;
 - reprezentant al concurentului electoral;
 - persoană de încredere;
 - observator;
 - b) scoaterea din evidență și transferarea informației în arhivă, care se efectuează în caz de:
 - deces al persoanei;
 - retragere a înregistrării sau a acreditării;
- 3) pentru obiectul informațional “secție de votare”:
 - a) luarea în evidență primară, care se efectuează la constituirea secției de votare;
 - b) scoaterea din evidență și transferarea informației în arhivă, care se efectuează în baza hotărârii Comisiei Electorale Centrale cu privire la dizolvarea consiliilor electorale de circumscripție și a birourilor electorale ale secțiilor de votare;
- 4) pentru obiectul informațional “rata de participare la vot” – luarea în evidență primară, care se efectuează la primirea de către alegător a buletinului de vot;
- 5) pentru obiectul informațional “circuitul buletinelor de vot”:
 - a) luarea în evidență primară, care se efectuează în momentul distribuirii centralizate a buletinelor de vot;
 - b) scoaterea din evidență, care se efectuează la momentul eliberării buletinului de vot alegătorului;
 - c) actualizarea datelor, care se efectuează la declararea buletinului de vot ca fiind nevalabil;
- 6) pentru obiectul informațional “document electoral”:
 - a) luarea în evidență primară, care se efectuează la întocmirea documentului electoral;
 - b) actualizarea datelor, care se efectuează la:
 - modificarea statutului documentului electoral;

- modificarea termenului de valabilitate a documentului electoral;
c) scoaterea din evidență și transferarea informației în arhivă, care se efectuează la nimicirea documentului electoral.

17. Datele SIAS "Alegeri" reprezintă totalitatea atributelor obiectelor informaționale și includ:

- 1) pentru obiectul informațional "unitate de drept" (concurrent electoral):
 - a) numărul de ordine al concurrentului electoral în buletinul de vot;
 - b) IDNO al partidului sau IDNP al candidatului independent;
 - c) data înregistrării în calitate de candidat;
 - d) referința la actul de înregistrare;
 - e) data scoaterii din evidență;
 - f) cauza scoaterii din evidență;
 - g) numărul de voturi acumulate;
 - h) logotipul utilizat în buletinul de vot;
 - i) date despre resursele financiare utilizate (numărul contului, suma).
- 2) pentru obiectul informațional "persoană fizică" (participant la campania electorală):
 - a) IDNP;
 - b) categoria persoanei (candidat, membru al organelor electorale, persoană acreditată, reprezentant etc.);
 - c) referința la actul de înregistrare;
 - d) numărul de ordine în lista candidaților din partea partidului (pentru candidați);
 - e) numărul de voturi acumulate;
 - f) logotipul utilizat în buletinul de vot;
 - g) data scoaterii din evidență;
 - h) cauza scoaterii din evidență;
 - i) date despre resursele financiare utilizate (numărul contului, suma);
- 3) pentru obiectul informațional "secție de votare":
 - a) numărul secției de votare;
 - b) amplasarea, date de contact;
- 4) pentru obiectul informațional "rata de participare la vot":
 - a) ID (numărul de identificare) al participării;
 - b) IDNP al alegătorului;
 - c) data votării;
 - d) timpul votării;
 - e) codul secției de votare;
 - f) tipul alegerilor;
- 5) pentru obiectul informațional "circuitul buletinelor de vot":
 - a) numărul de ordine al concurrentului electoral în buletinul de vot;
 - b) codul secției de votare;
 - c) bifa privind nevalabilitatea buletinului de vot;
- 6) pentru obiectul informațional "document electoral":
 - a) tipul documentului;
 - b) seria;
 - c) numărul;
 - d) data întocmirii;
 - e) termenul de valabilitate;
 - f) organul care a eliberat documentul;
 - g) statutul.

18. Pentru obiectele informaționale din SIAS "Alegeri" preluate din alte resurse informaționale automatizate ale statului sînt stocate numai numerele de identificare de stat ale posesorilor (IDNP sau IDNO). Datele suplimentare despre persoanele fizice și unitățile de drept

sînt preluate, respectiv, din Registrul de stat al populației sau din Registrul de stat al unităților de drept prin interacțiune automatizată directă.

19. Clasificatoarele. În scopul asigurării veridicității și reducerii volumului de informație stocată, în SIAS “Alegeri” se utilizează sistemul de clasificatoare, care pot fi divizate în trei grupuri:

- a) internaționale;
- b) naționale;
- c) intrasistemice.

Clasificatoarele intrasistemice se elaborează și se utilizează în cadrul SIAS “Alegeri” numai în lipsa clasificatoarelor naționale și internaționale aprobate.

20. Interacțiunea cu alte sisteme informaționale. Pentru asigurarea formării corecte a resursei informaționale a SIAS “Alegeri” este necesar să se organizeze accesul la resursele informaționale ale următoarelor sisteme informaționale automatizate:

- a) Registrul de stat al populației, care oferă acces la datele personale ale cetățenilor Republicii Moldova;
- b) Registrul de stat al unităților de drept, care oferă acces la datele de înregistrare a unităților de drept;
- c) Registrul judiciar, care oferă acces la datele despre hotărârile judecătorești intrate în vigoare privind capacitatea de exercițiu și despre antecedentele penale nestinse;
- d) Registrul de mobilizare, care oferă acces la datele despre îndeplinirea serviciului militar în termen.

VII. INFRASTRUCTURA INFORMAȚIONALĂ DE TELECOMUNICAȚII

21. Nivelurile infrastructurii. Arhitectura SIAS “Alegeri” este creată conform schemei tipice a infrastructurii informaționale de telecomunicații a sistemului informațional automatizat, în conformitate cu cerințele expuse în Concepția infrastructurii informaționale de telecomunicații de stat.

Infrastructura informațională de telecomunicații a SIAS “Alegeri” este situată pe trei niveluri:

- a) central;
- b) regional;
- c) local.

Nivelul central al infrastructurii informaționale de telecomunicații este amplasat în sediul Comisiei Electorale Centrale. Funcția de bază a nivelului central constă în asigurarea stocării informației și oferirea ei utilizatorilor prin intermediul portalului informațional al Comisiei Electorale Centrale.

Nivelul regional al infrastructurii informaționale de telecomunicații este amplasat în centrele raionale. Funcția de bază a nivelului respectiv este colectarea informației.

Nivelul local al infrastructurii informaționale de telecomunicații este amplasat în orașele care nu sînt centre raionale și în localitățile rurale.

22. Complexul tehnic de program. Elaboratorul SIAS “Alegeri” determină lista produselor software și a mijloacelor tehnice care se utilizează la crearea infrastructurii informaționale de telecomunicații a sistemului menționat, în conformitate cu Concepția infrastructurii informaționale de telecomunicații de stat și cu prezenta concepție.

VIII. SECURITATEA ȘI PROTECȚIA INFORMAȚIEI

23. Securitatea și protecția informației sînt asigurate printr-un sistem complex de măsuri normative, organizatorice și tehnice, orientate spre asigurarea nivelului necesar de integritate, confidențialitate și accesibilitate a resurselor informaționale.

24. SIAS “Alegeri” este organizat și gestionat în conformitate cu standardele în domeniul securității informaționale, aprobate în Republica Moldova.

CONCLUZIE

Este necesar de menționat că, deși lipsesc normele juridice pentru aplicarea în volum deplin a unor astfel de sisteme în Republica Moldova, procesul de implementare a SIAS “Alegeri” poate fi divizat pe etape. Prima etapă va permite utilizarea sistemului în calitate de furnizor al informației preliminare și informative pentru întregul proces legat de desfășurarea alegerilor, fără a anula circulația obișnuită a documentelor pe hârtie. Etapele ulterioare de implementare a SIAS “Alegeri” trebuie să fie însoțite de elaborarea și adoptarea documentelor normative care reglementează desfășurarea alegerilor electronice.